

Kopie
art. 792 Ger. W.
Vrij van griffierecht - art. 280,2° W.Reg.

Repertoriumnummer
2014/1115
Datum van uitspraak
24 april 2014
Rolnummer
2013/AB/706

Uitgifte

Uitgereikt aan
op
€
JGR

Arbeidshof te Brussel

zevende kamer

Arrest

COVER 01-00000007503-0001-0011-02-01-1

SOCIALE ZEKERHEIDSRICHT WERKNEMERS - pensioenen
tegensprekelljk arrest
definitief
kennisgeving per gerechtsbrief (art. 580, 2°, Ger. W.)

RIJKSDIENST VOOR PENSIOENEN, met zetel te 1060 BRUSSEL, Zuidertoren, appellant,
vertegenwoordigd door mr. QUADFLIEG P. loco mr. DE BOCK Ernest, advocaat te 1800
VILVOORDE, Xavier Buissetstraat 26,

tegen

D
geïntimeerde, vertegenwoordigd door mr. DE CUYPER Kathleen, advocaat te 1780 WEMMEL,
Limburg Stirumlaan 248.

*

Na beraad, spreekt het Arbeidshof te Brussel het hiernavolgend arrest uit:

Gelet op de stukken van rechtspleging, inzonderheid:

- het voor eensluidend verklaard afschrift van het bestreden vonnis, uitgesproken op tegenspraak op 3 juni 2013 door de arbeidsrechtbank te Brussel, 30e kamer (A.R. 11/1839/A),
- het verzoekschrift tot hoger beroep, ontvangen ter griffie van dit hof op 3 juli 2013,
- de neergelegde conclusies,
- het schriftelijk advies van het openbaar ministerie, neergelegd ter griffie op 20 maart 2014 door advocaat-generaal J.-J. André,
- de repliek op dit schriftelijk advies, neergelegd ter griffie voor de RVP op 3 april 2014 en op 4 april 2014 (laattijdige neerlegging),

- de voorgelegde stukken.

*

De partijen hebben hun middelen en conclusies uiteengezet tijdens de openbare terechtzitting van 13 maart 2014, waarna de debatten werden gesloten, het openbaar ministerie zijn schriftelijk advies ter griffie heeft neergelegd, de zaak in beraad werd genomen en voor uitspraak gesteld op de buitengewone openbare terechtzitting van 29 april 2014. Vermits het beraad vroeger kon beëindigd worden, wordt het arrest op heden uitgesproken.

*

DE FEITEN EN DE RECHTSPLEGING.

1.

De heer D , die tijdens zijn tewerkstelling onderworpen was geweest aan de Belgische sociale zekerheid, maar sinds ca. 30 jaar in Duitsland woont, vroeg op 1 november 1989 zijn wettelijk pensioen aan in België. Er werd hem een rustpensioen voor alleenstaande toegekend omdat hij niet gehuwd was.

Op 30 oktober 2002 huwde hij met een Duitse. Omdat zijn echtgenote, die 20 jaar jonger was als hem, nog werkte werd hem verder een rustpensioen als alleenstaande toegekend. Hij vulde naar aanleiding van zijn huwelijk een verklaring in waarin hij vermeldde dat zijn echtgenote verder werkte tot 31 december 2003 en vanaf 1 januari 2004 werkloosheidsuitkeringen ontving.

Op 31 januari 2005 werd een nieuw inlichtingenformulier ingevuld, waarop hij en zijn echtgenote verklaarden dat deze laatste geen beroepsactiviteit meer uitoefende vanaf 1 januari 2004 en verder niet gerechtigd was op uitkeringen wegens ziekte of invaliditeit, werkloosheid, brugpensioen, loopbaanonderbreking wegens tijdskrediet of vermindering van arbeidsprestaties.

In functie van deze verklaring kende de Rijksdienst voor Pensioenen aan de heer D: vanaf 1 januari 2004 een rustpensioen toe aan het gezinsbedrag.

2.

In de loop van het jaar 2010 informeerde de Rijksdienst voor Pensioenen zich bij de Duitse pensioendiensten met betrekking tot de pensioensituatie van de echtgenote van de heer D , die de pensioengerechtigde leeftijd overschreden had. Met een schrijven van 18 augustus 2010 deelde deze dienst aan de Rijksdienst voor Pensioenen mee dat de echtgenote van de heer D sinds 1 september 2006 een rustpensioen ontving van oorspronkelijk € 755,60, dat daarna evolueerde naar € 784,50 netto.

Bij beslissing van 29 november 2010 herzag de Rijksdienst voor Pensioenen daarop de pensioensituatie van de heer D . Aan de heer D werd medegedeeld dat hij vanaf 1 september 2006 slechts aanspraak kon maken op een rustpensioen als alleenstaande. Tegelijkertijd werd, met toepassing van de driejarige verjaringstermijn, van de heer [een bedrag teruggevorderd van € 8.990,02, dat betrekking had op de periode van 1 december 2007 tot 30 november 2010.

Dit bedrag werd door de Rijksdienst voor Pensioenen reeds gedeeltelijk teruggevorderd door inhoudingen van 10% op de latere pensioenbedragen. Een aanvraag tot kwijtschelding werd afgewezen.

3.

Bij verzoekschrift van 9 februari 2012 heeft de heer D deze beslissing betwist voor de arbeidsrechtbank te Brussel. De heer D vorderde verder de terugstorting van de inmiddels ingehouden pensioenen. Bij besluiten van 21 december 2012 heeft de Rijksdienst voor Pensioenen een tegenvordering ingesteld tot terugbetaling van de som van € 8.990,02, onder aftrek van de reeds ingehouden bedragen.

Bij vonnis van 3 juni 2013, ter kennis gebracht op 7 juni 2013, heeft de arbeidsrechtbank te Brussel de vordering van de heer D ontvankelijk en gegrond verklaard. De bestreden administratieve beslissing werd vernietigd en de Rijksdienst voor Pensioenen werd veroordeeld tot terugbetaling van de inhoudingen die reeds werden verricht, verhoogd met de wettelijke intresten vanaf de opeisbaarheid van de ingehouden pensioenbijdragen, en met de gerechtelijke intresten.

De tegenvordering van de Rijksdienst voor Pensioenen werd ongegrond verklaard.

4.

Bij verzoekschrift van 3 juli 2013 heeft de Rijksdienst voor Pensioenen hoger beroep ingesteld tegen het vonnis van de arbeidsrechtbank.

In besluiten heeft de heer D een incidenteel beroep ingesteld tegen het vonnis van de arbeidsrechtbank, in zoverre dit vonnis de tegenvordering ontvankelijk verklaarde.

DE ONTVANKELIJKHEID.

PAGE 01-00000007503-0004-0011-02-01-4

arbeidsrechtbank en verder door de verschillende inhoudingen die, in uitvoering van de terugvorderingsbeslissing, gebeurden.

3.

De heer D stelt met betrekking tot de verjaring van de vordering dat de verjaring van de vordering niet begon te lopen op het ogenblik van de kennisgeving van de beslissing tot toekenning van het pensioen aan zijn echtgenote aan de Rijksdienst voor Pensioenen, maar wel vanaf het ogenblik van de onverschuldigde betaling. Hij wijst erop dat de Rijksdienst voor Pensioenen er oorspronkelijk ten onrechte van uitgegaan is dat met zijn schrijven van 18 augustus 2010 de Duitse pensioendienst kennis zou gegeven hebben van een pensioenbeslissing van die datum, terwijl deze dienst, in antwoord op een vraag tot informatie van de Rijksdienst voor Pensioenen, mededeelde dat een rustpensioen was toegekend vanaf 1 september 2006 en verder alleen de afrekening mededeelde van de pensioenen die uitbetaald waren tot op het ogenblik van de vraag tot informatie. De heer D stelt verder dat in ieder geval verjaring is ingetreden doordat, na de beslissing van 29 november 2010, de verjaring niet opnieuw binnen een termijn van zes maanden werd gestuit.

De heer D betwist dat hij of zijn echtgenote, althans bewust, zouden nagelaten hebben een verklaring af te leggen waartoe zij gehouden waren. Hij wijst erop dat in geen van de twee documenten, waarnaar de Rijksdienst voor Pensioenen verwijst, sprake is van de verplichting om een kennisgeving te doen van het feit dat de echtgenote een pensioen ontvangt. In deze documenten was enkel sprake van een beroepsinkomen of van een vervangingsinkomen, terwijl een pensioen niet kan beschouwd worden als een vervangingsinkomen.

De verjaring van de terugvordering.

4.

Overeenkomstig artikel 21, § 3 van de wet van 13 juni 1966 betreffende de rust- en overlevingspensioenen, verjaart de terugvordering van de ten onrechte uitbetaalde prestaties normaal door verloop van zes maanden, te rekenen vanaf de datum waarop de uitbetaling is gebeurd.

Wanneer de onverschuldigde betaling haar oorsprong vindt in de toekenning of de verhoging van een buitenlands voordeel of van een voordeel in een andere regeling, verjaart de terugvordering door verloop van zes maanden te rekenen vanaf de datum van de beslissing die de voornoemde voordelen toekent of verhoogt.

De termijn van zes maanden wordt op drie jaar gebracht wanneer de onverschuldigde sommen werden verstrekt ingevolge bedrieglijke handelingen of door valse of welbewust onvolledige verklaringen. Dezelfde termijn geldt wanneer sommen ten onrechte werden

uitbetaald wegens het niet afleggen door de schuldenaar van een verklaring, die is voorgeschreven door een wet of een verordende bepaling of die volgt uit een vroeger aangegane verbintenis.

Overeenkomstig artikel 21, § 4 van de wet wordt, buiten de gevallen waarin voorzien is in het Burgerlijk Wetboek, de verjaring gestuit door de terugvordering van het onverschuldigd uitbetaalde, door een aangetekend schrijven of door de betekening van een verbeterende beslissing aan de betrokkene.

De verjaring moet binnen een termijn van zes maanden na de laatste daad tot terugvordering opnieuw gestuit worden.

5.

In zijn arresten van 17 december 1998 en 3 november 2003 (www.cass.be) oordeelde het Hof van Cassatie dat uit de bepaling van artikel 21, § 3, al. 2 van de wet van 13 juni 1966 (waarin voorzien wordt dat wanneer de onverschuldigde betaling haar oorsprong vindt in de toekenning of verhoging van een buitenlands voordeel, de terugvordering verjaart door verloop van zes maanden te rekenen vanaf de datum van de beslissing die de voormelde voordelen toekent of verhoogd), zo begrepen moet worden dat in die hypothese de verjaringstermijn slechts begint te lopen vanaf de kennisgeving van de buitenlandse beslissing aan de Rijksdienst. Het Hof van Cassatie leidt dit af uit de wetsgeschiedenis van de bepaling. Het hof sluit zich bij deze zienswijze aan.

De verjaring van de terugvordering begon derhalve pas te lopen op 18 augustus 2010 en werd geldig gestuit door het aangetekend schrijven van 29 november 2010.

6.

Er wordt niet aangetoond dat de heer D bedrieglijke handelingen zou gesteld hebben of valse of welbewust onvolledige verklaringen in de zin van art. 21, § 3, zin 1 van de wet van 13 juni 1966 zou afgelegd hebben. De driejarige verjaringstermijn kan dus enkel toegepast worden wanneer vastgesteld wordt dat de uitbetaling te wijten is aan het niet afleggen door de heer D van een verklaring die is voorgeschreven door een wets- of verordende bepaling of die volgt uit een vroeger aangegane verbintenis.

De Rijksdienst voor Pensioenen voert niet aan dat een verordenende bepaling de heer D oplegde om spontaan kennis te geven aan de Rijksdienst voor Pensioenen van het feit dat zijn echtgenote intussen een eigen pensioenrecht verworven had.

Zoals de eerste rechter terecht vaststelt is er in de verklaring van 31 januari 2005, waarnaar de Rijksdienst voor Pensioenen verwijst, geen enkele sprake van de verplichting melding te maken van het ontvangen van een eigen rustpensioen door de partner. Er wordt alleen verwezen naar een hervatting van de beroepsarbeid of een wijziging van de inkomsten die hieruit voortvloeien, naar het verlies van kinderlast of naar het genot van ziekte en

Invaliditeit, of werkloosheidsuitkeringen of van een ander vervangingsinkomen. Van een pensioen, dat geen vervangingsinkomen, wordt geen melding gemaakt.¹

Een dergelijke verplichting volgt ook niet uit de verklaring van 20 maart 2006 waarnaar de Rijksdienst voor Pensioenen voor de eerste maal in graad van hoger beroep verwijst. Het betreft een document dat opgesteld werd in het kader van de uitbetaling van het pensioen door middel van een bankoverschrijving. In dit document is onder meer de verplichting opgenomen de Rijksdienst voor Pensioenen spontaan op de hoogte te brengen van "elke gebeurtenis die het recht op uitbetaling van het pensioen (bv. in verband met nationaliteit, burgerlijke staat, adres) kan wijzigen. Er was in bij de heer D. geen sprake van een gebeurtenis die het recht op uitbetaling van het pensioen kon wijzigen, en meer bepaald niet van een wijziging van nationaliteit, burgerlijke staat of adres. De heer D. kon of moest uit dit document niet afleiden dat hij de Rijksdienst voor Pensioenen diende in kennis te stellen van het feit dat zijn echtgenote inmiddels ook een eigen recht verworven had.

Ten onrechte verwijst de Rijksdienst voor Pensioenen naar een cassatiearrest van 25 april 1994 (www.cass.be). Dit cassatiearrest betrof de situatie van een gepensioneerde, die een verplichte verklaring wel had afgelegd, maar laattijdig. Het Hof van Cassatie oordeelde dat ingevolge de laattijdigheid van de aangifte (het ging om beroepsinkomsten, verworven door de gepensioneerde) al de onverschuldigde pensioenen, uitbetaald vóór de aangifte (en dus onverschuldigd betaald ingevolge het laattijdig karakter van een verplichte aangifte), konden teruggevorderd worden. In casu was er, zoals reeds gesteld, geen uitdrukkelijke verplichting tot aangifte. De andere rechtspraak waarnaar de Rijksdienst verwijst, geeft aan het vermelde cassatiearrest een draagwijdte die het niet heeft.

In zijn arrest van 12 december 2005 (www.cass.be) heeft het Hof van Cassatie overigens in ieder geval, en voor zover als nodig, de draagwijdte van het arrest van 25 april 1994 genuanceerd. Het Hof brengt de toepassing van artikel 21, § 3 van de wet van 13 juni 1966 in verband met de bepaling van artikel 38 van het Koninklijk Besluit nr. 50 van 24 oktober 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende de rust- en overlevingspensioenen en met de bepalingen van het Koninklijk Besluit van 31 mei 1933 betreffende de aangiften inzake subsidies, vergoedingen en toelagen van alle aard. Het oordeelt dat de rechter geen toepassing kan maken van de driejarige termijn, zonder te onderzoeken of uit de omstandigheden, eigen aan de zaak, blijkt dat pensioengerechtigde wist of moest weten, dat hij niet of niet meer voldeed aan de toekenningsvoorwaarden. In de concrete omstandigheden van de zaak zijn er geen elementen om aan te nemen dat de heer D. wist of moest weten dat hij tot aangifte moest overgaan van het rustpensioen dat zijn echtgenote in Duitsland verworven had. In het formulier, dat hij ondertekenende met betrekking tot de verplicht af te leggen verklaringen was daar (uitdrukkelijk) geen sprake

¹ Het is blijkbaar een bewuste keuze geweest van de Rijksdienst om deze verplichting niet meer op te nemen in de verklaring die bij een aanvraag moet ondertekend worden, zoals voorzien was in art. 21 quater van het Koninklijk Besluit van 21 december 1967. De Rijksdienst is er vanuit gegaan dat hij alle gegevens met betrekking tot bestaande pensioenen zelf kon verifiëren via de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid, en dat men de gepensioneerde daarmee niet meer moest lastig vallen. Hij heeft daarbij situaties als deze waarin de heer D. zich bevond over het hoofd gezien.

van. Verder kan men niet verwachten dat een man van meer dan 80 jaar oud, die meer dan 30 jaar in Duitsland verbleef en ernstig ziek was, op het ogenblik dat zijn echtgenote een eigen pensioen verwierf, zich de bedenking moest maken of hij dit pensioen niet spontaan ter kennis moest brengen aan de Rijksdienst.

7.

Ten onrechte houdt de Rijksdienst voor Pensioenen voor dat indien de schuld, veroorzaakt door de uitvoering van een buitenlandse beslissing, binnen een termijn van zes maanden vanaf het vertrekpunt van de verjaring aan de pensioengerechtigde wordt medegedeeld, de onverschuldigde betalingen integraal vanaf de ingangsdatum van de buitenlandse beslissing kunnen worden teruggevorderd. Zulks kan op geen enkele manier afgeleid worden uit de wettekst. Integendeel bepaalt artikel 21, § 4 van de wet van 13 juni 1966 uitdrukkelijk dat de verjaring binnen een termijn van zes maanden na de laatste daad tot terugvordering opnieuw moet gestuit worden.

Ten onrechte houdt de Rijksdienst voor Pensioenen verder voor dat de verjaringstermijn zou gestuit zijn door de vordering waarbij de heer D: de bestreden administratieve beslissing betwist. Het stuitend effect van het geding inleidend verzoekschrift strekt zich enkel uit tot de vordering die daardoor wordt ingesteld. Deze vordering stuit niet de verjaring van de tegeneis.

Ook ten onrechte roept de Rijksdienst voor Pensioenen in dat de ambtshalve inhoudingen, die gebeurd zijn na de bestreden beslissing, telkens opnieuw de verjaring zouden gestuit hebben, in toepassing van artikel 2248 van het Burgerlijk Wetboek. Een schulderkenning, die stuitende werking heeft, veronderstelt een positief handelen of een positieve wilsuiling waaruit de erkenning blijkt van het recht, dat opgeëist wordt. Zij kan niet blijken uit de ambtshalve inhouding van de ten onrechte bepaalde sommen op latere betalingen. Zulks kan zeker in de huidige betwisting niet het geval zijn nu de heer D: uitdrukkelijk de terugvordering betwist heeft voor de arbeidsrechtbank, en de terugbetaling gevraagd heeft van de sommen die volgens hem ten onrechte werden ingehouden op zijn pensioen.

Ook kan de verklaring in het inleidend verzoekschrift, waarbij terugbetalingstermijnen gevraagd worden, niet als een schulderkenning beschouwd worden. Uit het geheel van het inleidend verzoekschrift blijkt duidelijk dat de heer D: betwist dat hij door zijn toedoen een onverschuldigde betaling zou ontvangen hebben en dat hij slechts in bijkomende orde betalingstermijnen vraagt. Overigens zou, indien dit verzoekschrift als een schulderkenning moeten aanzien worden, dit enkel als gevolg hebben dat een nieuwe termijn van zes maanden begon te lopen.

8.

De verjaringstermijn van zes maanden werd gestuit door de aangetekende kennisgeving van de beslissing van 29 november 2010. Daarna werd de verjaring niet meer gestuit vooraleer de terugbetaling bij conclusies werd gevorderd op 21 december 2012. Op dat ogenblik was

de verjaring echter ingetreden. De tegenvordering van de Rijksdienst voor Pensioenen is op die basis ongegrond (en niet onontvankelijk).

9.

Het vonnis van de eerste rechter dient bevestigd te worden zonder dat de toepassing van artikel 17 van de wet van 11 april 1995 tot invoering van het Handvest van Sociaal Verzekerde moet onderzocht worden.

OM DEZE REDENEN

Gelet op de Wet van 15 juni 1935 op het taalgebruik in gerechtszaken, in het bijzonder op het artikel 24,

Rechtsprekend op tegenspraak,

Gelet op het eensluidend schriftelijk advies van de heer Jean Jacques André, advocaat-generaal,

Verklaart het hoger beroep ontvankelijk doch ongegrond en bevestigt het bestreden vonnis in al zijn beschikkingen.

Veroordeelt, in overeenstemming met art. 1017, al. 2 van het Gerechtelijk Wetboek de Rijksdienst voor Pensioenen tot de kosten van het hoger beroep, tot op heden begroot in hoofde van de heer D op 160,36 € rechtsplegingsvergoeding.

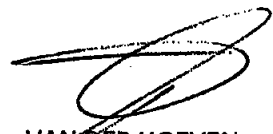
Aldus gewezen en ondertekend door de zevende kamer van het Arbeidshof te Brussel,
samengesteld uit:

Fernand KENIS,
Jean BOULOGNE,
Bernadette MUSSCHE,
bediende,
bijgestaan door :
Sven VAN DER HOEVEN,

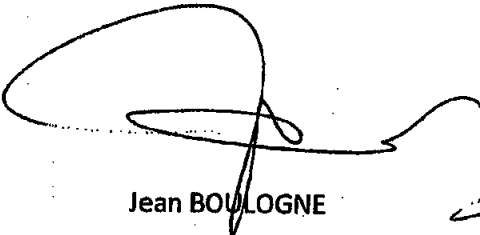
raadsheer,
raadsheer in sociale zaken, werkgever,
raadsheer in sociale zaken, werknemer-
griffier.

Fernand KENIS;

Sven VAN DER HOEVEN;

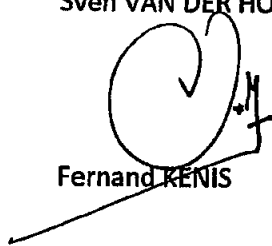
Jean BOULOGNE

Bernadette MUSSCHE

en uitgesproken op de openbare terechtzitting van donderdag 24 april 2014 door:

Fernand KENIS, raadsheer,
bijgestaan door
Sven VAN DER HOEVEN, griffier.

Fernand KENIS

Sven VAN DER HOEVEN

